

Hensyn af, som den ærede Forslagsstiller saa stærkt fremhævede, Hensynet til den Sparommelighed, som man skulde vænne de unge Mennesker til? De vænnes ikke bedre til Sparommelighed ved at blive tvungne til under Trusel af Exekution at betale til denne Kasse, end man overhovedet vænner Folk til Sparommelighed ved, at de skulde betale Skatter til Samsundet eller betale deres Regninger. Det er ikke den Slags Ting, som vænner Folk til Sparommelighed. Det skal ske frivilligt, og her er der en hel Mark og en sund Vej at gaa for at hjælpe den Slags Ting frem. Frivillighedens Vej er den, der maa anbefales, og saa kunne Stat og Kommune træde opmuntrende til. Den ærede Forslagsstiller ansøgte, at naar Lvaugen hvilede paa Alle, ophørte den at være Lvang. Jeg tror, at det er en meget farlig Sætning. Jeg har overhovedet endnu ikke opfattet det saaledes, som om Børnepligtsbyrden er opfattet som Andet end en Lvang, som man helst vil være fri for, ialtfald i de fleste Tilfælde. Det kommer an paa, hvad Formaålet er med den Udelse, Staten forlanger; naar det ikke kan gaa op for Befolkningen, at det er nødvendigt, bliver det Offer, der forlanges, en utaalelig Lvang, tilmed naar man begynder med Børnene. Jeg tror, at, naar en Plan i den Retning skal realiseres, maa der være en vis Jordbund i Befolkningen. Nu kunne ganske vist den Slags Forslag vinde Sympathi ved de almindelige politiske Møder, hvor det ikke gjælder om at undersøge saa nøie, hvad der foreslaas. Jeg bestylder selvfølgelig Ingen for af den Grund at være fremkommen med Forslaget; jeg ansøfter blot, at det er af den Slags Forslag, som vistnok overalt paa politiske Møder vinde Sympathi, saaledes som de politiske Forhold ere udviklede her i Landet. Det er ofte ikke engang muligt at faae anført en eneste begrundet Indvending imod flige Forslag, saa stærk er Beggestringen, naar blot Titlen er bleven nævnet. Men dette er ikke noget tilstrækkeligt Grundlag at bygge paa. Det maa være en vis Modtagelighed hos Befolkningen, og den kommer ikke ved at foreslaa den Slags storartede Love; den kommer kun ved det individuelle Arbejde, som udøves omkring i Befolkningen, og det vænner man Folk mere og mere af med. Man vænner Folk til blot at se hen til, om ikke det forløsende Ord skal blive talt her i Folkethinget, eller, rettere sagt, om ikke Handling skal følge paa de Løfter, som gives herindefra. Det forekommer mig, at dette Forslag, ligesom saamange af dets Kammerater, bærer Præget af det, som Fransmandene kalde faire grand (handbe stort), istedetfor at operere sikkert i det Smaa. Det sikre, rolige Arbejde i Befolkningen holder man ikke af. Man opererer med Millioner og vilde lykfsaliggjøre Befolkningen i overordentlig kort Tid, naar blot ikke de smaa Banstigeligheder, Regjering og Landssting, vare der. Paa den Maade er det meget let at lykfsaliggjøre Befolkningen i

en Fart. Det er derfor, et saadant Lovforslag efter min Opfattelse snarere skader de Bestræbelser, som fra privat Side og tillige fra Kommunernes Side i mange Henseender gjøres for at skabe, hvad der kan være til Gavn for Befolkningen i denne Retning. Men jeg maa tilstaa, at det, at der er saa liden Tilbøielighed baade hos Arbejdsgiverne og hos Kommunerne osv., skyldes — det kan ikke nytte at negte det — den komplette Ugyldighed hos Befolkningen for at tænke saa langt frem, som man i denne Lov forlanger, at den skal gjøre det. Der er Ingen, som har beskæftiget sig med den Slags Spørgsmaal, der ikke har forbauset sig over, hvor stor denne Ugyldighed for Fremtiden er, selv hos dem, der have nogenlunde gunstige Billaar. De bryde sig ikke det Fjerneste derom. Det er ikke muligt at faae dem ind i en Arbejdskasse uden næsten paa Befaling fra vedkommende Arbejdsgiver. Der er naturligvis Undtagelser, men det er i hvert Fald det Gjennemgaaende. Jordbunden maa være bedre forberedt, naar flige Love skulde kunne stifte Nytte.

Th. Nielsen: Den sidste ærede Taler mente, at nærværende Lovforslag egentlig var fremkaldt af en politisk Agitationslyst — (Afbrydelse af Sage) — ja, saaledes maatte man opfatte ham — for at blive brugt ved politiske Møder. Det tror jeg viselig ikke, at han har Ret i, endstjøndt jeg ikke kjender de ærede Forslagsstilleres Motiver. Nei, det er aabenbart fremkaldt af sociale Grunde. Det ærede Medlem behøver blot at se sig om i de store Kulturlande, og han vil da se, at Statsmænd som Bismarck, for ikke at tale om Gambetta, gjøre Forslag, der gaa i lignende Retning, til en Del af deres Program. Mener det ærede Medlem, at det ogsaa er fremkaldt af politisk Agitationslyst? Nei, det ligger aabenbart, om jeg saa maa sige, i Luften, det er de sociale Tilstande, der fremkalde saadanne Lovforslag. Derom kan der ingen Tvivl være, at den Opgave, som de ærede Forslagsstillere her søge at løse, ingenlunde er ny, det vil sige, der er mange Andre, der have forsøgt at løse den, baade i Fortid og i Nutid, og man kan være overbevist om, at man ogsaa vil forsøge paa at løse den i Fremtiden. Jeg skal under mit Foredrag senere komme til at paapege enkelte af de mange Forsøg, der ere gjorte for at løse den Opgave, man her har givet sig ifærd med. Det er forresten en Opgave, som Samsundet efter min Mening aldrig vil blive færdig med at løse. Jeg sagde før, at Fortiden har beskæftiget sig med at løse denne Opgave, og naar jeg nævnte Fortiden, tænkte jeg særlig paa det gamle Samsund, det Samsund, der ligger før vi fik Fattiglovgivningen af 1803 og 1805; jeg tror nok, at den bestaaende Fattiglovgivning stammer fra disse Aarstal. Dette, som jeg vil falde det gamle Samsund, har gjort Meget for at hjælpe Fattig-